FINUNIONS

11.3.2024

Kirjallinen asiantuntijalausunto Eduskunnan tulevaisuusvaliokuntaan

Asia: E 58/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029

Yleistä

Pidämme myönteisenä, että valtioneuvosto määrittelee Suomelle pääprioriteetit EU-vaalikaudelle ja pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan komission työohjelmaan kaudelle 2024–2029. EU on arvoyhteisö, joka luo merkityksellisen toimintaympäristön Suomen kaltaiselle pienelle maalle poliittisessa ja taloudellisessa viitekehyksessä.

Suomen avaintavoitteet ovat perusteltuja, mutta näemme niissä merkittäviä puutteita esimerkiksi sosiaalisen ulottuvuuden osalta. Olisikin välttämätöntä täydentää niitä työelämäasioiden ja sosiaalisten oikeuksien osalta.

Demokratia, oikeusvaltio ja ihmisoikeudet eurooppalaisen yhteistyön perustana

FinUnions yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin toiminnan perusta. Suomen on sitouduttava oikeusvaltioperustan vahvistamiseen EU:ssa ja valtioneuvoston on korostettava unionin budjetista saatavan rahoituksen tiivistä linkittämistä tämän periaatteen kunnioittamiseen, varojen väärinkäytön vastaisiin toimiin ja korruption ehkäisemiseen.

FinUnions pitää tärkeänä valtioneuvoston sitoutumista sukupuolten tasa-arvon pitkäjänteisen tasa-arvon edistämisen periaatteeseen Euroopan unionissa sekä tavoitteeseen EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. FinUnions rohkaisee valtioneuvostoa sitoutumaan tasa-arvon edistämiseen Euroopan Sosiaalisten oikeuksien

+32 488 47 95 08
susanna.salovaara@finunions.org
Boulevard du Jardin Botanique 20
1000 Brussels, Belgium
www.finunions.org
@FinUnions

pilarin sekä työmarkkinoita ja yrityselämää koskevan yhteisen eurooppalaisen vähimmäissääntelyn kautta.

EU:n strategisen kilpailukyvyn parantaminen vaatii reilut sisämarkkinat

FinUnions jakaa valtioneuvoston näkemyksen siitä, että strategisia riippuvuuksia on arvioitava uudelleen. Kovenevassa kilpailussa on löydettävä ratkaisuja investointien, osaavan työvoiman ja raaka-aineiden turvaamiseksi sekä teknologisen johtajuuden varmistamiseksi.

Sisämarkkinoiden toimivuutta on vahvistettava myös tukemalla oikeudenmukaista kilpailua. Reiluja ja oikeudenmukaisia sisämarkkinoita tulisi edistää kehittämällä EU-kansalaisten sosiaalisia oikeuksia sekä vahvistaa yhteistä työelämän ja tasa-arvon vähimmäislainsäädäntöä. Näitä vahvistamalla voidaan varmistaa kansalaisten tuki sisämarkkinoille ja ehkäistä työelämän laadun heikkeneminen sekä työntekijöiden oikeuksien polkemisen kautta syntyviä kilpailuvääristymiä.

Työelämän kehittämistä tulee edistää jatkamalla sosiaalisten oikeuksien pilarin aktiivista toimeenpanoa sekä vahvistamalla työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua EU-tasolla. Tulevalla kaudella tärkeimpiä aloitteita on mm. alustatalous, jossa työskentelevien henkilöiden oikeussuojaa, työoloja ja -ehtoja ei ole vahvistettu. Vahvan säätelyn kehitystarpeita löytyy myös tekoälyn ja algoritmien vaikutuksista työelämään, työn psykososiaalisen kuormituksen hallintaan sekä osaamisen päivittämisen mahdollisuuksiin.

Emme yhdy valtioneuvoston yksioikoiseen tavoitteeseen vähemmästä EU-sääntelystä. Valtioneuvoston kilpailukykyyn ja investointiympäristön luomiseen keskittyvä näkemys vaikutusarvioinneista on yksipuolinen, ja korostamme tarvetta kattaa myös hyvinvointi- ja tasa-arvovaikutukset.

+32 488 47 95 08

susanna.salovaara@finunions.org

Boulevard du Jardin Botanique 20
1000 Brussels, Belgium

www.finunions.org
@FinUnions

11.3.2024

Suomen kaltaisen pienen jäsenmaan etu on oikeusvarma, yhdenmukainen ja reilu kilpailuympäristö. Asetettaessa tavoite sääntelyn purkamisesta tai vähentämisestä, tulisi aina huomioida myös vaikutukset sisämarkkinoihin sekä niillä toimiviin yrityksiin, kansalaisiin ja työntekijöihin.

Valtioneuvosto korostaa toimivien sisämarkkinoiden merkitystä Euroopan kilpailukyvylle. Yhdymme tähän näkemykseen, mutta lisäämme, etteivät vaatimukset sisämarkkinoista ja valtiotukijoustojen lopettamisesta nykyisessä tilanteessa riitä. Suomen olisi oltava valmis tukemaan yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja, joilla unioni voisi yhteisellä investointien rahoituksella vastata globaaliin kilpailuun. Rahoitettavilta hankkeilta on myös edellytettävä vastuuta.

EU:n on jatkettava pitkäjänteistä työtä työntekijöiden oikeuksien vahvistamisesta

FinUnions katsoo, että Suomen tulisi sitoutua tavoitteeseen paremman työelämän kehittämiseksi EU-tasolla. Suomen avaintavoitteissa ei ole huomioitu EU:n roolia työelämän kehittämisessä. Tämä on kuitenkin merkittävä osa sisämarkkinoiden toimivuutta.

EU:ssa on hyväksytty useita tarpeellisia säädöksiä, joilla parannetaan työelämää ja tasa-arvoa sekä turvataan työehdot kaikille työntekijöille. Uudistustyö on kuitenkin kesken ja nopeasti muuttuva työelämä vaatii pelisääntöjen pitämistä ajan tasalla. Lainsäädäntötyötä on jatkettava uudella lainsäädäntökaudella.

EU:n on jatkettava työsuojelulainsäädännön kehittämistä. Psykososiaalinen kuormitus aiheuttaa mittavasti työkyvyttömyyttä eurooppalaisille työntekijöille. Tarvitaan direktiivi, joka ohjaa työpaikkoja torjumaan tätä valitettavaa ilmiötä. Myös esimerkiksi näyttöpäätedirektiivi ja

+32 488 47 95 08
susanna.salovaara@finunions.org
Boulevard du Jardin Botanique 20
1000 Brussels, Belgium
www.finunions.org
@FinUnions

työpaikkojen vähimmäisvaatimuksia määrittelevä direktiivi puolestaan ovat hyvin vanhentuneita, joten niihin tarvittaisiin päivitys, jotta ne voisivat vastata nykypäivän työelämän tarpeisiin.

Oikeudenmukaisuutta puhtaaseen ja digitaaliseen siirtymään

Valtioneuvoston näkemykset puhtaan energian ja digitaalisen siirtymän tavoitteista ovat FinUnionsin puolesta kannatettavia. EU:n on jatkettava johdonmukaisesti ilmastonmuutoksen vastaista ja luonnon moninaisuutta vahvistavaa politiikkaa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Ilmastopolitiikkatoimista päätettäessä on tärkeää huomioida samalla vaikutukset eurooppalaisten ja suomalaisten hyvinvoinnille.

Teknologianeutraalisuus ja markkinaehtoisuus ovat tärkeitä lähtökohtia siirtymän toteuttamisessa. Siirtymän hallitun toteutuksen myötä Eurooppaan voidaan luoda kasvua ja työtä. Siirtymä on kuitenkin toteutettava taloudellisesti, sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla, kestävän kehityksen periaatteet ja työllisyys huomioiden. Siirtymässä on myös tärkeää turvata energian saanti ja vakaa hintakehitys, jotta hinta ei rasita kohtuuttomasti palkansaajien ostovoimaa ja yritysten kilpailukykyä.

Euroopan komissio on laatinut jäsenmaille suosituksia työntekijöiden osaamisen päivittämisen edellytysten vahvistamisesta kansallisin toimin. Suosituksilla pyritään tasapainottamaan myös koko EU:n pulaan osaavista työntekijöistä. Siirtymän onnistumisen kannalta on välttämätöntä, että työntekijöille turvataan aidot mahdollisuudet osaamisen päivittämiseen, uudelleenkouluttautumiseen ja alan vaihtamiseen. Huomio tulisi kiinnittää erityisesti koulutuksessa aliedustettujen ryhmien, kuten matalammin

+32 488 47 95 08
susanna.salovaara@finunions.org
Boulevard du Jardin Botanique 20
1000 Brussels, Belgium
www.finunions.org
@FinUnions

koulutettujen, nuorten ja maahanmuuttajien pääsyyn koulutukseen ja työmarkkinoille.

EU:n laajentumisen oltava hallittua ja arvoperusteista

FinUnions tukee valtioneuvoston yleiskuvaa EU:n laajentumispolitiikan osalta ja korostaa, että ihmisoikeuksien sekä länsimaisen demokraattisen arvopohjan tulee olla jatkossakin unionin laajentumisen lähtökohta. On myös tärkeää, että jäseneksi liittyviltä mailta edellytetään kansainvälisten sekä EU:n työelämänormien noudattamista ja että niiden seuranta toimii jäseneksi liittymisen kriteerinä. Ammattiyhdistysliikkeellä on keskeinen rooli perusoikeuksien edistäjänä niin kehittyvissä maissa kuin EU:ssakin. Työmarkkinajärjestöjen osaamista ja kokemusta tulisikin hyödyntää laajentumisprosessissa.

Laajentumisen merkitsemä sisämarkkinoiden laajentuminen tulee taloudellisten hyötyjensä rinnalla merkitsemään sitä, että myös työvoiman liikkuvuuteen liittyviin haasteisiin on varauduttava entistä vahvemmilla toimilla. On tärkeää varmistaa, että laajentuvalla EU:lla on käytössään entistä tehokkaammat välineet työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseen. Tästä syystä on esimerkiksi tarpeen vahvistaa EU:n työviranomaisen (ELA) valtuuksia.

FinUnions ry.

+32 488 47 95 08

susanna.salovaara@finunions.org

Boulevard du Jardin Botanique 20
1000 Brussels, Belgium

www.finunions.org
@FinUnions

FINUNIONS

11.3.2024

Lisätiedot *Susanna Salovaara*

johtaja

susanna.salovaara@finunions.org

puh. +32 488 47 95 08